

Niko ne zna koliko je zanemarene djece

Kada je neko dijete zanemareno, onda se to prvo vidi u obrazovnom sistemu koji je najadekvatniji da prepozna problem i alarmira druge, kažu Ombudsmeni

Kompletna bh. javnost plakala je u februaru 2014. godine nad teškom sudbinom tada troipogodišnjeg Smaje Česira, kojeg su okrutno ubili majka Ena Lipa i očuh Salih Arnautović. Roditelji iz pakla su u međuvremenu pravomoćno osuđeni na maksimalne zatvorske kazne od po 45 godina. Ovo je slučaj na kojem smo zakazali svi mi, kao društvo u cjelini.

Osim za ubistvo, Ena i njen suprug su, između ostalog, osuđeni i zbog zapuštanja djeteta. Da je neko na vrijeme vodio računa o tome, možda bi mali Smajo imao neku šansu. Ovako...

Bježali od kuće i roditelja

Da se ovakvi slučajevi ne bi ponavljali, veoma je bitno da mi kao društvo budemo dovoljno edukovani i da znamo primijetiti kada je nad nekim djetetom izvršeno bilo kakvo nasilje i, ono što je najbitnije, da u takvim slučajevima ne okrećemo glavu, nego da reagujemo. Da je neko dijete fizički zlostavljano, lakše je primijetiti nego kada se radi o

12-godišnje kćerke, a G. R. svog 12-godišnjeg sina, iako su takvu dužnost nesmetano mogli da vrše, usljed čega je nastupilo asocijalno ponašanje maloljetnika koji su dva puta bježali od kuće i prespavali u neoslovnom smještaju.

Koliko je ovakvih slučajeva zabilježeno u BiH, teško je reći jer je statističke podatke o broju zanemarene djece u BiH teško naći. Sudovi vode statistike uglavnom onih slučajeva koji su već presuđeni, ali broj zapuštene i zanemarene djece je mnogo veći od toga, nažalost.

Ombudsmeni BiH pojašnjavaju da oni podatke koji se odnose na slučaj zanemarivanja djeteta nemaju, ali da na godišnjem nivou imaju između 150 i 200 žalbi građana.

- Od tog broja mi ne možemo govoriti o kojem broju zanemarene djece se radi. Takve statističke podatke nemamo, ali kroz rad na pojedinačnim pritužbama, itekako dođemo do saznanja da postoje elementi zanemarivanja djeteta, pojašnjava Aleksandra Marin-Diklić, pomoćnica Ombudsmena BiH i šefica

Odjela za praćenje prava djece.

Kada je dijete zanemareno, to se prvo vidi u obrazovnom sistemu koji je najadekvatniji da prepozna problem i alarmira druge. Tokom dosadašnjeg rada, Marin-Diklić kaže da je shvatila značaj postojanja dobre službe u školi, a koju čine pedagog, socijalni radnik i psiholog.

- Ukoliko uoče elemente ili posumnjaju na nešto, onda će oni nešto i poduzeti. Procijenit će i uključiti centar za socijalni rad i po mom mišljenju je to pravo djelovanje, pogotovo na lokalnom nivou, kaže Marin-Diklić, te dodaje da su centri za socijalni rad, inače, prva karika u pružanju zaštite djeci.

Socijalni radnici, prema zakonu, roditeljima oduzimaju djecu samo ako mališani žive u uslovima opasnim po život i bezbjednost.

- Ne možemo reći da sistem ne postoji. Postoje centri za socijalni rad, postoje institucije kao što je naša, centri za mentalno zdravlje, policija... Samim tim se nadovezujemo na ovo koliko smo mi edukovani kao društvo, kaže Marin-Diklić.

Zabluda je da se zanemarivanje djece dešava samo u siromašnim porodicama. Siromaštvo nije zanemarivanje, a ima i mnogo primjera gdje ljudi nemaju skoro nikakvih primanja, a djeci posvećuju maksimum pažnje. S druge strane, imamo sasvim drugačije primjere u nekim dobrostojećim porodicama.

Ombudsmenica pojašnjava da su

- U svim školama imamo ljude koji se bave djecom. Da je dijete zanemareno, možete prepoznati po njegovom ponašanju. Zanemarivanje djeteta je i kada mu date mobilni u ruke i pustite ga satima da sjedi i ne priča, ukoliko ne razgovarate sa djetetom, ne vodite računa gdje ide, s kim, šta radi, kaže Vujinović.

Dragica Radović, ombudsmenica za

zaštite u situaciji kada ima indicija da je neko dijete žrtva nasilja. Ukazivali smo kroz određene preporuke subjektima zaštite da su dužni svi da se maksimalno angažuju, a prije svega da preventivno djeluju, kaže Radović. Dodala je da je velika odgovornost na školama i vaspitno-obrazovnim ustanovama, posebno ukoliko se radi o vršnjačkom nasilju

Zabluda je da se zanemarivanje djece dešava samo u siromašnim porodicama

različiti razlozi zbog kojih je neko dijete zanemareno. Nekada roditelji psihički nisu u stanju da se brinu o djetetu. Veliki broj zanemarene i zapuštene djece nalazi se i u ustanovama za djecu bez roditeljskog staranja. Većina djece u tim ustanovama je primarno zanemarena u svojoj porodici i onda je država morala preuzeti brigu o tim mališanima.

- Ključni problem je da država ne podržava porodice da ne dođe do toga, jer imam osjećaj da naši centri i druge nadležne službe gdje se djete smjesti, država tu završava svoju brigu, što nije dobro. Trebalo se raditi prije toga, kaže Marin-Diklić.

Milenko Vujinović, direktor Udruženja za pomoć djeci i omladini sa smetnjama u razvoju Sunce na Palama, kaže nam da je zlostavljanje djece zanemarivanjem dugotrajan proces koji ostavlja posljedice u razvoju djeteta koji se kasnije manifestuje vrlo loše.

Djecu je potrebno edukovati da prepoznaju kada je drugo dijete žrtva nasilja, ali kada su i oni sami žrtve

djecu RS-a, kaže nam da se kao "nasilje nad djecom" definišu i slučajevi kada dijete nije direktno žrtva nasilja, ali postoji nasilje između bračnih supružnika.

Oснаživanje djeteta

- Ombudsmen za djecu kroz svoje godišnje izvještaje i postupajući po prijavama građana upućenim instituciji Ombudsmena za djecu, te postupajući po službenoj dužnosti, uočio je određene probleme u praksi u smislu postupanja subjekata

koje se najčešće i dešava u školama.

Bitno je, naglašava, prepoznati da je dijete žrtva nasilja, otkriti počinioca i pružiti psihosocijalni tretman djetetu koje je žrtva nasilja, u smislu osnaživanja i vraćanja u nove životne tokove.

- Kroz godišnje izvještaje smo uočili da neke škole postupaju u skladu sa protokolom, pravilima procedure, dok neke škole ne postupaju, već zanemaruju te situacije, kaže Radović, te dodaje da su iz tog razloga sastanci na nivou lokalnih zajednica korisni.

Na kraju zaključuje da je jako bitno da svi subjekti na vrijeme djeluju i da ne čekaju na djelovanje drugog subjekta, već da jedni druge obavještavaju. Kao primjer navodi da je lekar, ukoliko prilikom rutinskog pregleda posumnja da je dijete žrtva nasilja u porodici, o tome odmah obavijesti policiju ili školu.

ZINAIDA ĐELILOVIĆ

Svi subjekti zaštite dužni su voditi evidenciju o broju zanemarene i zlostavljane djece i dostavljati je resornim ministarstvima

zanemarivanju, što je također jako čest oblik zlostavljanja djece, a o kojem se u javnosti vrlo malo priča.

Po definiciji, koja se može naći na internetu, zanemarivanje se javlja kada nije primjereno zadovoljena neka od djetetovih osnovnih životnih potreba.

U novembru 2016. dobojskom Tužilaštvu prijavljeni su roditelji dvoje maloljetnika zbog zapuštanja ili zanemarivanja maloljetnika. Prijavljena S. M. je kao roditelj grubo zanemarila dužnost vaspitanja